

Nr 22

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående försäkringsväsendets organisation, m. m.

I två till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 64 i första kammaren av herr *Tage Johansson m. fl.* och nr 85 i andra kammaren av fru *Ekroth m. fl.*, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla att en utredning tillsättes med uppgift att allsidigt och förut-sättningslöst undersöka möjligheterna att åstadkomma en mera rationell och ändamålsenlig form för försäkringsverksamheten än den nuvarande, varvid också möjligheterna till samnordisk organisation prövas.

Vidare har i två till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 217 i första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Lager* och nr 271 i andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.*, föreslagits, att riksdagen i skrivelse till regeringen skall begära utredning om försäkringsväsendets organisation och ställning, eventuellt genom förstatligande av de stora privata försäkringskoncernerna, i syfte att öka försäkringstagarnas och samhällets inflytande över försäkringsverksamheten samt rationalisera och förbilliga dess former.

Beträffande motiveringen för de framställda yrkandena hänvisas till motionerna I: 64 och II: 271.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden från riksförsäkringsverket, försäkringsinspektionen, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Folksam. De tre sistnämnda instanserna hänvisar även till sina yttranden till bankoutskottet i samma ämne år 1964 och försäkringsinspektionen därjämte till ett redan i sistnämnda sammanhang åberopat utlåtande till chefen för finansdepartementet år 1963 samt till sitt år 1964 likaledes till chefen för finansdepartementet avgivna yttrande över värdesäkringskommitténs betänkande »Indexlån» (SOU 1964: 1 och 1964: 2). Beträffande innehållet i de tidigare till utskottet avgivna yttrandena torde utskottet få hänvisa till sitt utlåtande nr 14 år 1964.

De synpunkter som framförts i motionerna I: 64 och II: 85 behandlas särskilt utförligt av *försäkringsinspektionen*, vilken inledningsvis instämmer i uppfattningen att behovet av frivilliga försäkringar kommer att växa. Med anledning av motionärernas framhållande av att administrationskostnaderna, särskilt försäljningskostnaderna, är högre inom enskild försäkringsverksamhet än inom obligatorisk socialförsäkring erinrar inspektionen om att denna omkostnadsskillnad till stor del beror på att endast frivillig för-

säkring förutsätter någon försäljning och därför måste dra försäljningskostnader. Inspektionen fortsätter jämförelsen sålunda:

I administrationen av obligatorisk försäkring finns ingen egentlig motvarighet härtill. Valet av försäkringsform och försäkringsvillkor är givet, någon övertalning eller upplysning om vilken vara som erbjudes erfordras inte för att försäkringen skall komma till stånd. Härtill kommer att socialförsäkringen har betydande volym per försäkrad person, medan den frivilliga försäkringen till mycket stor del består av småförsäkringar, för vilka omkostnaderna ofta måste bli höga när de räknas i procent av premien, även om de inte nödvändigtvis är stora när de räknas i kronor. Inom frivillig försäkring pågår emellertid en intensiv och snabb rationalisering av företagsstruktur, arbetsrutiner (t. ex. i samband med övergång till datateknik) och försäkringsformer — bl. a. genom övergång till paketförsäkringar och till kollektiv försäkring. Ehuru denna utveckling i flera fall behöver drivas ännu mycket längre, kommer sannolikt omkostnaderna i frivillig försäkring, åtminstone inom en stor del av området, att alltid te sig högre ur vissa synpunkter än i obligatorisk försäkring, nämligen beroende på förekomsten av försäljningskostnader och av försäkringar med låg volym per försäkrad. Detta förhållande kan icke ändras enbart därigenom att den verksamhet som nu drives inom den enskilda försäkringssektorn överföres i socialförsäkringens regi.

Svenska försäkringsbolags riksförbund tar i fråga om förvaltnings- och försäljningskostnaderna upp den i motionerna I: 64 och II: 85 gjorda jämförelsen med ATP:s förvaltningskostnader. Riksförbundet anser att denna jämförelse helt saknar intresse:

Till en början måste hållas i minnet att en stor del av administrationskostnaderna för ATP övervältrats på arbetsgivarna. Vidare är ATP, liksom de övriga allmänna försäkringarna, obligatorisk och kan därför handläggas på ett enkelt och förhållandevis billigt sätt. Frivillig försäkring däremot skall tillfredsställa försäkringstagarnas särskilda skyddsbehov och måste därför bli föremål för en alldeles speciell distributionsform. »Varans» karaktär och det socialt angelägna i att varje individ så långt möjligt får ett väl avpassat försäkringsskydd gör att försäkringsbolagen i stor utsträckning måste uppsöka försäkringstagarna en för en. Detta medför också att varken frivillig personförsäkring eller sakförsäkring kan med framgång administreras på samma sätt som de allmänna obligatoriska försäkringarna.

I detta sammanhang framhåller riksförbundet att försäkringsbolagen inte minst under senare år vidtagit omfattande åtgärder i rationaliserande och kostnadsbesparande syfte. Fördelarna härav kommer, uttalar riksförbundet, bl. a. till följd av försäkringsbolagens hårda inbördes konkurrens försäkringstagarna till godo.

Försäkringsinspektionen finner det ovisst huruvida i motionerna I: 64 och II: 85 avses att enskilda försäkringsbolag och understödsföreningar skulle bringas att upphöra med sin verksamhet på sådana områden där en utredning eventuellt kunde ange skäl för en utvidgad frivillig försäkring driven av riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. I så

fall skulle det bli fråga om mycket omfattande ändringar i det frivilliga försäkringsskyddets struktur. Inspektionen betonar att det är ovisst om en fullständig överföring av frivillig försäkring inom vissa branscher till den offentliga sektorn skulle främja en ökning av det frivilliga skyddet. Detta kunde, säger inspektionen, snarare minska, eftersom erfarenheten visar att en frivillig försäkring som grundas endast på passiv försäljning får en förhållandevis ringa omfattning.

Inom den enskilda försäkringsverksamhetens ram finns, påpekar inspektionen, vissa grenar som är obligatoriska i legal mening eller som så fullständigt omfattar vissa kollektiv att de från individens synpunkt framstår som de facto obligatoriska. Bortses från en del av yrkesskadeförsäkringen, vars överförande till den offentliga sektorn redan har beslutats, gäller det första endast om trafikförsäkringen. En sådan verksamhet bör enligt inspektionens mening knappast anknytas till socialförsäkringen, eftersom den expertis som erfordras väsentligen är av annat slag. Inspektionen anför vidare:

Skulle man anse att det finns motiv för att låta något annat organ än konkurrerande enskilda bolag ta hand om trafikförsäkringen, låge det närmare till hands att inrätta ett nytt organ dominerat av motorfordonsägarna. I vad gäller registrering och avgiftsuppbörd kunde en anknytning till den allmänna motorfordonsregistreringen och bilskatteuppbörden övervägas. En sådan försäkringsgivare kunde, på grund av sin monopolställning, åtminstone teoretiskt tänkas få lättare att hävda sig gentemot reparationsbranschen än sinsemellan konkurrerande försäkringsbolag som till stor del säljer sin bilförsäkring genom bil- och reparationsfirmor. Å andra sidan skulle försäkringstagarna gå miste om den tävlan i fråga om kvaliteten i service, t. ex. vid skadereglering, som nuvarande system ger. Inspektionen försöker ingen värdering av sådana eller andra fördelar eller olägenheter. De kan belysas genom utredning. Sedan den tidigare utredningen om bilförsäkringen (SOU 1949: 26) företogs har mer än halvtannat årtionde förflutit. Under denna tid har bilismen fått mångdubblad betydelse i allt bredare folklager. De avsevärda premiehöjningar som under senare år varit nödvändiga har medfört en skärpt kritik av branschen i den offentliga debatten. Likväl är det ovisst om det föreligger något mera omfattande stöd för uppfattningen att detta ämne har sådan prioritet att det bör underkastas förnyad utredning. Med hänsyn till andra prioriteter är det än mer ovisst huruvida en eventuell utredning, om den skulle finna skäl att förorda en reform av antydd art, erhåller tillräckligt med kvalificerad försäkringsteknisk och företagsekonomisk hjälp för en konkret planering av sådan art att fördelarna uppnås även i praktiken samtidigt som olägenheterna begränsas.

Om den s. k. tjänstegrupplivförsäkringen, vilken kan betecknas som från individens synpunkt de facto obligatorisk, uttalar inspektionen att man i detta fall kunnat i stort sett förverkliga de omkostnadsbesparingar som är möjliga i kollektiv obligatorisk försäkring. Den ytterligare rationaliseringsvinst, som eventuellt skulle kunna åstadkommas genom att hela tjänstegrupplivförsäkringen (bortsett från den statliga) samlas i socialförsäk-

ringsregi, torde inte vara betydande. En reform av denna art säges för övrigt knappast kunna övervägas annat än om arbetsmarknadens parter så skulle önska. Detsamma gäller ITP-försäkringar och andra liknande ordningar.

De ifrågavarande motionärerna kan emellertid också, framhåller försäkringsinspektionen, ha räknat med att en utbyggnad av frivillig försäkring driven i socialförsäkringsregi i konkurrens med enskilda försäkringsgivare skulle åtminstone medföra en minskning av den enskilda försäkringsverksamheten. En mera påtaglig sådan effekt skulle knappast uppnås annat än om den i socialförsäkringens regi drivna frivilliga försäkringen säljs minst lika aktivt som enskild försäkring. Försäljningskostnaderna skulle dock i så fall knappast bli lägre än i denna.

Dessa av försäkringsinspektionen framförda synpunkter belyses av vissa uppgifter vilka lämnas av *Folksam*, som anför:

Motionärerna har inte alls berört de mycket betydande möjligheter till kompletteringsskydd samhället redan nu genom denna organisation erbjuder medborgarna i form av frivilliga sjuk-, olycksfalls- och pensionsförsäkringar. Sålunda finns möjligheter för hemmafruar och studerande att genom försäkringskassorna teckna sjukförsäkring och för alla medborgare att i riksförsäkringsverket teckna frivilliga pensionsförsäkringar och frivilliga försäkringar enligt yrkesskadeförsäkringslagen.

Enligt uppgift hade den 31.12 1964 följande antal medborgare begagnat sig av föreliggande möjligheter:

Anslutna till	Antal
Försäkring för hemmafruar	140 000
Försäkring för studerande	12 000
Pensionsförsäkring	18 000
Försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen ..	130 000

De försäkrade hemmafruarna utgör 13 % av alla hemmafruar. Enbart de vid universitet och högskolor inskrivna utgör 50 000 ungdomar. Antalet i försäkringsbolagen tecknade individuella livförsäkringar uppgår till över 4 milj. I *Folksam* är nära 3 milj. personer anslutna till kollektiva sjuk- och olycksfallsförsäkringar, varav drygt 1,5 milj. genom sina fackliga organisationer.

Den utomordentligt blygsamma anslutningen till de av staten tillhandahållna och i vissa fall subventionerade försäkringsformerna, som dessa siffror visar, torde klart bestyrka tidigare erfarenheter, nämligen att för spridning av frivillig försäkring behövs en aktiv försäljning av helt annat slag än vad försäkringskassorna haft möjlighet till. Trots dessa erfarenheter synes motionärerna, då deras hänvisning till ATP:s omkostnader eljest saknar mening, önska att försäkringskassorna skulle beredas tillfälle att som representanter för en monopolanstalt passivt tillhandahålla alla slag av försäkringar för att därmed undvika försäljningskostnader. Erfarenhetsmässigt vågar man utan vidare påstå att detta skulle leda till att en stor del av medborgarna skulle komma att sakna även de nödvändigaste försäkringarna. Vid en aktiv försäljning av frivilliga försäkringar blir kostnaderna — till den alldeles övervägande delen bestående av löner — helt andra än dem man har

att räkna med vid en för alla medborgare obligatorisk standardförsäkring. Den konkurrens som uppkommer där flera företag uppträder på marknaden torde inom försäkringsbranschen liksom inom andra branscher medföra en anspänning till förbättring av varan, som i allmänhet motiverar konkurrenskostnaderna.

Försäkringsinspektionen uttalar emellertid sympati för att försäkringstagarna erhåller ett alternativ i frivillig försäkring till något lägre premiekostnad än den vanliga, något som skulle möjliggöras genom att aktiviteten i försäljningen begränsas och därmed också försäljningskostnaderna. Även om en sådan frivillig försäkring knappast kan få stor omfattning skulle den dock vara principiellt värdefull. *Inspektionen* anför i detta ämne vidare:

Emellertid får man inte göra sig överdrivna föreställningar om hur mycket som rimligen kan och bör sparas på försäljningskostnader i ett alternativ med mindre aktiv försäljning. Det måste på försäkringskassorna finnas personal som är väl informerad om den »vara» som säljs och om hur denna »vara» passar för enskilda, familjer och kollektiv i olika situationer och med olika betalningsförmåga. Denna personal måste sålunda vara kompetent att ge omfattande och god konsumentupplysning vilket är en komplicerad uppgift i detta fall. Detta i sin tur förutsätter dels omfattande utbildning och dels också sådana arbetsvillkor att denna personal kan behållas trots den hårda konkurrensen med enskilda försäkringsgivare. Ehuru försäljningen skulle vara mer passiv än enskild försäkringsverksamhet måste verksamheten nå tillräcklig omfattning för att kunna täcka de kostnader som i alla fall uppstår, inklusive fasta kostnader för utbildning.

På grund av sitt intresse för ett alternativ av den art som här berörts har *inspektionen* medverkat till tillkomsten av en försäljning »över disk» av viss livförsäkring. Denna verksamhet som är baserad på ett ömsesidigt försäkringsbolag har emellertid i stort sett fått ringa omfattning trots att premierna är lägre än de vanliga. Det har visat sig att det inte utan vidare är givet att man får full täckning för de utbildningskostnader som är nödvändiga om kvaliteten i försäljningen skall uppfylla rimliga krav. Det har sålunda återigen dokumenterats att frivillig försäkring lättare sprids genom aktiv försäljning till högre kostnader än genom ett något lägre pris som möjliggöres genom passiv försäljning.

I princip skulle *inspektionen* inte ha något att invända emot att det inom ramen för socialförsäkringen sker en ytterligare utbyggnad av ett sådant alternativ. Men den nyss berörda erfarenheten stärker dock de praktiska betänkligheterna. Av avgörande betydelse är vidare det faktum att socialförsäkringsapparaten redan är hårt ansträngd för sina uppgifter inom obligatorisk försäkring som måste komma i första hand. Dessa arbetsuppgifter är omfattande, till stor del komplicerade och dessutom relativt nya. Härtill kommer arbetet med ytterligare viktiga reformer inom socialförsäkringens egen ram. Allt detta kommer att lägga beslag på de ledande krafternas hela uppmärksamhet. Innan socialförsäkringsapparaten tilldelas ytterligare uppgifter av betydelse inom frivillig försäkring måste i alla händelser först undersökas i vad mån den, inom de kostnadsramar och med de arbetsvillkor som medgetts, haft möjlighet att för sina nuvarande uppgifter rekrytera en kvalitativt och kvantitativt fullt tillräcklig medarbetarstab — och att dessutom behålla denna stab trots de rika möjligheter i enskild försäkringsverksamhet som föreligger för god arbetskraft.

Den i motionerna I: 64 och II: 85 framförda tanken att den för socialförsäkringarna uppbyggda organisationen skulle användas också för vissa tilläggsförsäkringar berörs inte av *riksförsäkringsverket*, som blott hänvisar till att betydande förändringar i lagen om försäkringsrörelse genomfördes så sent som fr. o. m. den 1 januari 1962 och att tillräckliga erfarenheter ännu inte torde ha vunnits för en bedömning av dessa lagändringars effekt. Detta säges dock inte hindra, att lagen kan behöva jämkas med hänsyn till ändrade förhållanden. Sålunda skulle måhända skäl kunna föreligga för att i försäkringstagarnas intresse en omprövning sker av de för försäkringsinrättningarna gällande bestämmelserna om placering av fondmedel.

Tanken på ett samarbete på försäkringsmarknaden mellan de nordiska länderna beröres i tre av yttrandena. *Försäkringsinspektionen*, som instämmer i att ett ökat sådant samarbete är värdefullt, anför därom:

Det gäller t. ex. i fråga om lagstiftningen för försäkringsrörelse, som ursprungligen tillkom efter ett nordiskt samarbete men sedermera undergått en något olikartad utveckling i de skilda nordiska länderna. Det gäller även i fråga om försäkringsavtalslagen, som i stort sett bygger på samnordiska principer. Skulle motionärerna åsyfta ett nordiskt samarbete i fråga om frivillig försäkring i socialförsäkringsregi, är de inne på en tanke som även den kan ha förtjänster men som dock representerar ett väsentligt mycket mer avlägset mål.

Svenska försäkringsbolags riksförbund finner tanken på en nordisk försäkringsmarknad orealistisk och påpekar att utformningen av de allmänna försäkringarna och av skadeståndsrätten trots vissa likheter dock uppvisar stora skillnader, vilka skulle starkt komplicera varje form av samorganisation.

Folksam påpekar att det inte framgår av motionärernas påståenden huruvida de anser att en större marknad skulle i och för sig förbilliga kostnaderna eller att den skulle behövas för riskutjämnningen. Med den organisation genom försäkringskassorna som motionärerna tänkt sig skulle enligt Folksams uppfattning en stormarknad knappast kunna påverka omkostnaderna. Besparingsmöjligheterna skulle kunna ligga i en enda central ledning av hela försäkringsverksamheten i Norden, en tanke som för närvarande säges förefalla utopisk. För hemmets och familjens försäkringar anser Folksam den svenska verksamheten vara fullt tillräcklig från riskutjämnings synpunkt.

Om motionerna I: 64 och II: 85 anför *Folksam* sammanfattningsvis, att de knapphändiga och föga upplysande argument som motionärerna framfört icke synes motivera en ny försäkringsutredning.

Det utredningsyrkande som förekommer i motionerna I: 217 och II: 271 avstyrks av samtliga remissinstanser.

I fråga om försäkringstagarnas inflytande över försäkringsbolagen uttalar *Svenska försäkringsbolags riksförbund*, att motionärerna underskattar den insyn och det inflytande som sammantaget uppkommer genom dels den beslutanderätt som tillkommer bolagsstämman i ömsesidiga bolag, dels försäkringstagarrepresentanterna i försäkringsaktiebolagens styrelser och dels den tillsyn som utövas av försäkringsinspektionen, vilken kommit till just för att kunna på försäkringstagarnas vägnar verkställa en sakkunnig kontroll av försäkringsverksamheten.

Folksam anför i denna fråga följande:

Det är riktigt att försäkringstagarnas rätt till inflytande över de ömsesidiga bolagen i flera fall icke synes motsvaras av en tillfredsställande parlamentarisk organisation. Åt denna fråga har såväl 1942 som 1945 och 1958 års försäkringsutredningar ägnat ett betydande intresse utan att finna några för alla bolag helt godtagbara lösningar. Tillfredsställande synes frågan kunna lösas i de fall, där en nära anknytning till intresseorganisation gör det naturligt att denna svarar för försäkringstagarrepresentationen. Endast i ett par företag (*Folksam* — konsumentkooperationen — fackföreningsrörelsen och *Ansvar* — nykterhetsrörelsen — religiösa samfund) har denna ordning genomförts. Förefintligheten av dessa företag, försäkringstagarnas valfrihet, intresseorganisationernas möjligheter att även utan direkt parlamentarisk samverkan öva inflytande i olika företag minskar emellertid till en del den praktiska betydelsen av denna principiellt viktiga fråga. Den största försäkringskoncernen, som har aktiebolagsform, är icke dominerande när det gäller familjens och hemmets försäkringar.

Den strukturrationalisering som äger rum inom försäkringsbranschen är, uttalar *försäkringsinspektionen*, i stort sett nödvändig som ett led i strävandena att dämpa ökningen i omkostnader; den bör emellertid inte utesluta att många mindre företagsenheter blir kvar och får fortsatt möjlighet att konkurrera. Inspektionen säger sig vara övertygad om att möjligheten att dämpa kostnadsökningen åtminstone till stor del utnyttjas, dock inte till den grad att arbetskraft friställs utan så att den naturliga avgången utnyttjas för ändamålet. Fusionernas maktpolitiska aspekter ter sig enligt inspektionens uppfattning mindre oroande när man tar hänsyn till ATP-systemets och AP-fondens tillväxt. Inspektionen framhåller att socialförsäkringens snabba expansion över huvud taget medför en avsevärd höjning av den offentliga sektorns andel i den totala försäkringsverksamheten. Dessutom hänvisas till den kontroll över försäkringsverksamheten som utövas enligt gällande lag och som just i fråga om kapitalplaceringarna är mycket ingående vad gäller personförsäkringsbolagen, vilka svarar för ca 80 procent av försäkringsbolagens tillgångar.

Vad beträffar de i motionerna framförda synpunkterna på försäkringsbolagens kapitalförvaltning erinrar *Svenska försäkringsbolags riksförbund* om att försäkringsbolagens primära skyldighet är att med beaktande av säkerhets- och avkastningssynpunkter tillgodose försäkringstagarnas in-

tresse vid placering av förvaltade medel. Försäkringstagarnas och samhällets intressen strider emellertid i princip icke mot varandra, säger förbundet, och därför är också huvuddelen av de förvaltade medlen placerade just inom de områden som motionärerna framhållit som angelägna.

Folksam ger ett exempel på den rationaliseringsverksamhet som försiggår inom försäkringsbranschen:

Från 1955 har antalet motorfordonsförsäkringar i *Folksam* ökat med mer än 400 % medan personalstyrkan ökat med endast omkring 60 %. En anställd administrerar i dag tre gånger så många motorfordonsförsäkringar som 1955. För *Folksam*s bilförsäkringstagare innebär de premieändringar som gjorts under tioårsperioden 1955—1964 en total höjning av medelpremien i trafikförsäkring med 14 %, medan konsumentprisindex under samma tid stigit med 36 % och medeltimförtjänsten för industriarbetare med 82 %.

Ett exempel på samhällets möjligheter att styra försäkringsbolagens kapitalplaceringar utgör, påpekar *Folksam*, riksbankens rekommendationer till och fortlöpande kontakter med försäkringsbolagen.

Försäkringsinspektionen, som anser att inte minst prioritetsavvägningar talar emot att nya omfattande utredningar av det slag som berörts i motionerna sättes i gång, framhåller avslutningsvis att enligt dess mening en undersökning av annat slag är mycket angelägen. Inspektionen, som i sitt remissyttrande till chefen för finansdepartementet över värdesäkringskommitténs betänkande om indexlån föreslagit en utredning av frågan om liberalisering av bestämmelserna om kapitalplacering för livbolag och understödsföreningar, anför i detta ämne följande:

En sådan liberalisering borde ingå som ett led i strävandena att åstadkomma bättre förräntning av försäkringstagarnas medel och därmed motväga inflationsförluster. Utredningen borde i första hand avse frågan om en höjning av gränsen för den fria sektorn av försäkringsfonden (med bibehållande av förbudet mot aktier) och om viss liberalisering av bestämmelserna för redovisning i den bundna sektorn av in-teckningslån i fast egendom och tomträtt.

Denna hemställan från inspektionen har ännu icke föranlett någon åtgärd. Visserligen har en utredning rörande placeringsbestämmelserna för livbolag och understödsföreningar tillsatts, men dess uppgift är begränsad till frågan om placering i fartygsinteckningar. Det vore utomordentligt välkommet om även de av inspektionen berörda revisionsbehoven, som på ett helt annat sätt är angelägna ur försäkringstagarsynpunkt, snarast kunde komma under utredning.

Utskottet

På förslag av bankoutskottet (utl. nr 14) avvisade 1964 års riksdag ett motionsvis framlagt förslag om utredning rörande försäkringsväsendets organisation och ställning. Samma hemställan har nu av i huvudsak samma motionärer gjorts i motionerna I: 217 och II: 271. Som motiv för en sådan utredning anges främst den pågående koncentrationsprocessen inom försäkringsväsendet och de risker för ekonomisk maktanhopning som denna utveckling kan medföra. Utskottet, som i fjol bl. a. erinrade om den insyn i och kontroll över försäkringsväsendet som utövas från samhällets sida, vidhåller sin uppfattning att en utredning av åsyftat slag inte synes påkallad. De invändningar som motionärerna riktat mot vad utskottet föregående år uttalade finner utskottet icke bärkraftiga.

Utgångspunkten för det förslag som väckts i motionerna I: 64 och II: 85 är att man kan räkna med att behovet av ett frivilligt försäkringsskydd till komplettering av det obligatoriska grundskydd som samhället erbjuder i framtiden kommer att öka. Motionärerna framkastar tanken att den administration som samhället har byggt upp för socialförsäkringen skulle kunna användas även för tilläggsförsäkringar av olika slag. De höga försäljnings- och förvaltningskostnader som är förknippade med tilläggsförsäkringar i försäkringsbolagens regi skulle därigenom kunna minska.

Utskottet vill erinra om att det i viss mån redan nu föreligger möjlighet att teckna frivilliga tilläggsförsäkringar inom socialförsäkringens organisation. Dessa möjligheter har ännu inte utnyttjats i någon mera betydande omfattning. Detta förhållande torde, såsom framhållits vid remissbehandlingen, få sättas i samband med frånvaron av direkta försäljningsstimulerande åtgärder. I den mån frivilliga försäkringar inom ramen för den samhälleliga försäkringsorganisationen skulle helt ersätta motsvarande försäkringar i privat regi torde de alltså, om tillfredsställande försäkringsskydd skall uppnås, få spridas genom en mera aktiv försäljningsverksamhet.

Frågan om en utbyggnad av den frivilliga statliga pensionsförsäkringen var föremål för prövning vid 1962 års riksdag. I den då föreliggande propositionen (nr 90) med förslag till lag om allmän försäkring m. m. hade föredragande departementschefen uttalat att socialförsäkringsadministrationen under de närmaste åren borde få ägna alla sina krafter åt reformerna inom den obligatoriska socialförsäkringens område och därför inte borde åläggas de ganska betydande arbetsuppgifter som skulle vara förenade med en mera omfattande omorganisation av den frivilliga pensionsförsäkringen. Detta uttalande, mot vilket riksdagen inte riktade någon erinran, är enligt utskottets mening allttjämt beaktansvärt.

Utskottet avstyrker att den föreslagna utredningen kommer till stånd.

Åberopande vad här anförts får utskottet hemställa,

1. att motionerna I: 64 och II: 85 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
2. att motionerna I: 217 och II: 271 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1965

På bankoutskottets vägnar:

NILS STÄHLE

Närvarande:

från första kammaren: herrar Stähle, Hilding, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Åkerlund, Augustsson och Wikberg;

från andra kammaren: fru Renström-Ingenäs, herrar Berglund, Franzén i Motala, Bengtsson i Landskrona, Ekström i Iggesund, Börjesson i Glömminge*, Nordgren och Jonsson.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Åke Larsson, Augustsson, Franzén i Motala och Ekström i Iggesund.